

سوره الفاتحه

اداره تکنولوژی و گروه‌های آموزشی استان آذربایجان شرقی

گروه توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان دوره دوم متوسطه نظری

شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان

سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱

فهرست مطالب

- مفاهیم شایستگی، شایستگی‌های حرفه‌ای، توسعه حرفه‌ای
- ضرورت و اهمیت
- اهداف
- عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان
- منشأ شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان
- الگوهای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان
- راهبردهای حرفه‌ای معلمان
- ویژگی‌های معلم شایسته
- انتظارات
- منابع

مفهوم شایستگی

- **competence**: تبحر و توانش (فرهنگ اصطلاحات فلسفه و علوم اجتماعی)
 - **competent**: متبحر (فرهنگ اصطلاحات فلسفه و علوم اجتماعی)
 - **Competency**: شایستگی یا صلاحیت (واژه‌نامه کمبریج)
- «توانایی انجام دادن کاری به شکل ماهرانه یا نتیجه‌بخش»
- «مهارتی مهم برای انجام یک شغل مورد نیاز»

مفهوم شایستگی

- دسته‌ای از توانایی‌ها، تعهدات، دانش و مهارت‌های مرتبط که فرد را قادر می‌سازد تا در یک شغل یا موقعیت، به شکلی اثربخش اقدام کند (فرهنگ لغت کسب‌وکار)
- بسندگی دانش و مهارت‌هایی را نشان می‌دهد که فرد را قادر می‌سازد تا در موقعیت‌های متنوع دست به اقدام بزند (فرهنگ لغت کسب‌وکار)

مفهوم شایستگی

- ترکیب قابل مشاهده و قابل اندازه گیری دانش‌ها، مهارت‌ها، توانایی‌ها و صفات شخصی است که به عملکرد فرد کمک می‌کند و سرانجام به موفقیت سازمانی می‌انجامد (حوزه منابع انسانی)

برای درک مفهوم صلاحیت‌ها، تعریف عناصر سازنده صلاحیت ضروری است.

مفهوم شایستگی در ادبیات

صلاحیت:

«توانایی پاسخ‌گویی به مطالبات یا انجام دادن موفقیت‌آمیز
یک وظیفه یا تکلیف که شامل دو بعد شناختی و
غیرشناختی می‌شود» (سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه)

مفهوم شایستگی

صلاحیت:

- فراتر از دانش یا مهارت‌ها است.
- هر صلاحیت مستلزم توانایی پاسخگویی به مطالباتی پیچیده است و در نتیجه ضرورت دارد که از منابع روانی-اجتماعی (از جمله مهارت‌ها و نگرش‌ها) موجود در بافتی خاص، کمک گرفته شود)
- مثال: برقراری ارتباط تأثیرگذار، یک صلاحیت است که می‌تواند بر چندین مهارت متکی باشد:
- دانش فرد در زمینه زبان به کار رفته
- اطلاعات مرتبط با نحوه عملکرد و مهارت‌های فناورانه و
- نگرش مناسب به افرادی که با آنها در حال گفت‌وگو (سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه)

مفهوم شایستگی‌های حرفه‌ای

- واژه صلاحیت، متضمن کیفیت‌ها و نگرش‌های فردی
معلمان و نیز مهارت‌ها و دانش آنهاست که به عنوان
نتیجه کارشان ظهور پیدا می‌کند (لیاکوپولو).

مفهوم شایستگی‌های حرفه‌ای

- صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان را به‌عنوان آن دسته از مهارت‌ها و دانش‌هایی تعریف می‌کنند که به معلمان کمک می‌کند تا در فرایند تدریس با داشتن ورودی‌های مشخص نتایج مشخص به‌دست بیاورند (احمدی و همکاران).

مفهوم شایستگی‌های حرفه‌ای

- آنها، پرداختن به این صلاحیت‌ها را تضمین خروجی‌های مورد انتظار فرایند تدریس (کیفیت تدریس) از یک سو و صحت فرایند آن (تدریس خوب) از سوی دیگر می‌دانند و بر این اساس معتقدند که دسته‌بندی و پرداختن به همه ابعاد تدریس در این مهم واجب است؛ اما بر این باورند که افراط در ایجاد شاخ و برگ‌های جدید علاوه بر ایجاد فضای ابهام، معلمی را به حرفه‌ای دست نیافتنی تبدیل خواهد کرد (همان).

مفهوم توسعه حرفه‌ای

- پیش‌بینی مداوم فرصت‌ها برای بهبود مهارت‌ها، شایستگی‌ها و دانش
- توسعه حرفه‌ای معلمان: مهیاکننده فرصت‌های آموزشی و آموزش شغلی

ضرورت شایستگی های حرفه ای

- ایجاد معیارهایی به منظور استخدام
- ارزشیابی و
- خودارزشیابی معلمان

نکته: کمک و مساعدت معلمان مشغول به کار، در مشخص کردن این شایستگی ها، اهمیتی قابل ملاحظه دارد؛ چرا که آنها از تجربه ای برخوردارند که از شیوه عمل واقعی کسب کرده اند و در این موضع، نیازهای خود را بر حسب شایستگی هایی که می تواند کار آنها را تسهیل و اثربخشی آنها را تضمین کند، ارزشیابی کنند.

ضرورت شایستگی‌های حرفه‌ای

سنجش عملکرد معلمان، با انگیزه‌هایی مانند:

- ارتقای سطح آموزش،
- بهبود جذب و
- ارتقای دانش حرفه‌ای

همواره به مثابه گزینه‌ای راه‌گشا، مد نظر مسئولان نهادهای نظارتی بوده است.

ضرورت شایستگی‌های حرفه‌ای

اثر مستقیم صلاحیت
حرفه‌ای معلمان

بهبود سطح یادگیری
دانش‌آموزان

ارتقای کیفیت نظام
آموزشی

ضرورت شایستگی‌های حرفه‌ای

- به روز بودن در خصوص استانداردهای برنامه درسی و آخرین راهبردهای تربیتی
- افزایش مجموعه مهارت‌های افراد در نتیجه
- افزایش ارزش کلی گروه و تیم‌ها در سطوح مختلف

ضرورت توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای

مفهوم ارتقای حرفه‌ای معلمان از اواسط قرن بیستم و با ضرورت یافتن اجرای اصلاحات در نظام‌های آموزشی، پدیدار شده است. در شکل‌گیری این مفهوم، یافته‌های پژوهشی و بررسی مقایسه‌ای نظام‌های آموزشی تأثیر زیادی داشته‌اند.

ضرورت شایستگی‌های حرفه‌ای

«معلم» در انجام اصلاحات آموزشی نقش دوسویه‌ای دارد، از یک‌سو موضوع اصلاحات آموزشی و از سوی دیگر عامل اصلاحات آموزشی محسوب می‌شود.

اهداف توسعه شایستگی های حرفه ای

- هدف اساسی:
 - افزایش کیفیت معلمان برای ارائه آموزش اثربخش به دانش آموزان
- حرفه تلقی کردن معلمی تعهداتی را متوجه نظام آموزش و پرورش و خود معلمان می کند و آن فراهم آوردن موجبات بالندگی و رشد مستمر حرفه ای دست اندرکاران تعلیم و تربیت به ویژه معلمان، از راه افزایش و به روز نگه داشتن دانش و اطلاعات و تجارب شغلی و تعامل و همکاری و ارتباط با دیگر سازمان ها و مراجع تخصصی مربوطه در راستای وسعت و غنا بخشیدن به صلاحیت حرفه ای معلمان و دیگر دست اندرکاران نظام تعلیم و تربیت است.

اهداف شایستگی‌های حرفه‌ای

- عمده‌ترین اهداف رایج در آموزش معلمان عبارتند از:
- حرفه‌ای‌سازی: تمرکز بر معلمان بدون کیفیت یا با کیفیت پایین
- ظرفیت‌سازی در معلمان: آماده‌سازی معلمان برای پذیرش مسئولیت‌های جدید یا مواجهه با تغییرات برنامه‌های درسی
- به‌روز کردن معلمان: به‌روز نگه‌داشتن دانش و توانایی در تدریس متناسب با شرایط و روش‌های جدید تدریس (هیوبرمن، ۱۹۸۹؛ تانگ و هان، ۲۰۰۵).

اهداف شایستگی‌های حرفه‌ای

- دستیابی دانش‌آموزان به پیامدهای یادگیری بهتر
- یادگیری روش‌های بهتر برای تدریس توسط معلمان
- توسعه سازماندهی بهتر و مهارت‌های برنامه‌ریزی
- اکتساب دانش و بینش صنعتی توسط معلمان
- تمایل به ادامه تحصیل توسط معلمان

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای

سؤال:

چه شایستگی‌ها یا صلاحیت‌هایی برای
یک معلم مورد نیاز است تا در کارش
اثربخش باشد؟

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای

- دانش: درک و آگاهی از حقایق، اصول و واقعیت‌های کسب شده از آموزش رسمی یا تجربه

کاربرد و به اشتراک گذاشتن دانش فرد، برای موفقیت فردی و سازمانی حیاتی و سرنوشت‌ساز است .

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای

- مهارت: خبرگی، کارکشتگی یا زبردستی در عملیات ذهنی یا فرایندهای جسمی که غالباً از طریق کارآموزی ویژه کسب می‌شود.

عملکرد موفقیت‌آمیز

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای

- توانایی: قدرت یا استعداد به اجرا گذاشتن فعالیت‌های بدنی یا ذهنی است که اغلب به یک کار یا حرفه خاص مانند برنامه‌ریزی کامپیوتر، لوله‌کشی، حسابداری و غیره نسبت داده می‌شود.
-

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای

- صفات فردی، خصوصیات، خصلت‌ها یا ویژگی‌هایی از افرادند که خلق و خوی شخصی منحصر به آن فرد را نشان می‌دهند. اگر چه ویژگی‌های فردی، ذهنی‌ترین مؤلفه‌ها هستند اما مجموعه رو به رشد و درخور توجهی از پژوهش‌ها، ویژگی‌های شخصیتی خاص را به عملکرد فردی و سازمانی موفق پیوند می‌زنند (منابع انسانی، دانشگاه نبراسکا،).

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای

- صفات: نگرش‌ها و رفتارهایی را که معلمان می‌توانند از طریق آن‌ها، توانایی خود را برای سهولت بخشیدن به یادگیری دانش‌آموزان به نمایش بگذارند.

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای

• ویژگی‌های شخصیتی: مربوط به نقش حرفه‌ای معلم می‌شود که می‌تواند از طریق آموزش پیش از خدمت و کارآموزی مداوم، رشد و توسعه یابد.

مطالعات نشان داده‌اند که ویژگی‌هایی مانند انعطاف‌پذیری، شوخ‌طبعی، بی‌طرفی، شکیبایی، شور و اشتیاق، خلاقیت، توجه و علاقه به دانش‌آموزان، همگی به اثربخشی معلمان کمک می‌کنند.

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای

به نظر می‌رسد:

خود معلمان هم بر این باورند که اثربخشی آنها نمی‌تواند
صرفاً از طریق کسب دانش و مهارت‌ها تأمین شود؛ بلکه
به شخصیت آنها هم بستگی دارد.

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای

مؤلفه‌ها	شایستگی حرفه‌ای معلمان
دانش	
نگرش و ارزش‌ها	
مهارت	
توانایی	
ویژگی‌های شخصیتی	

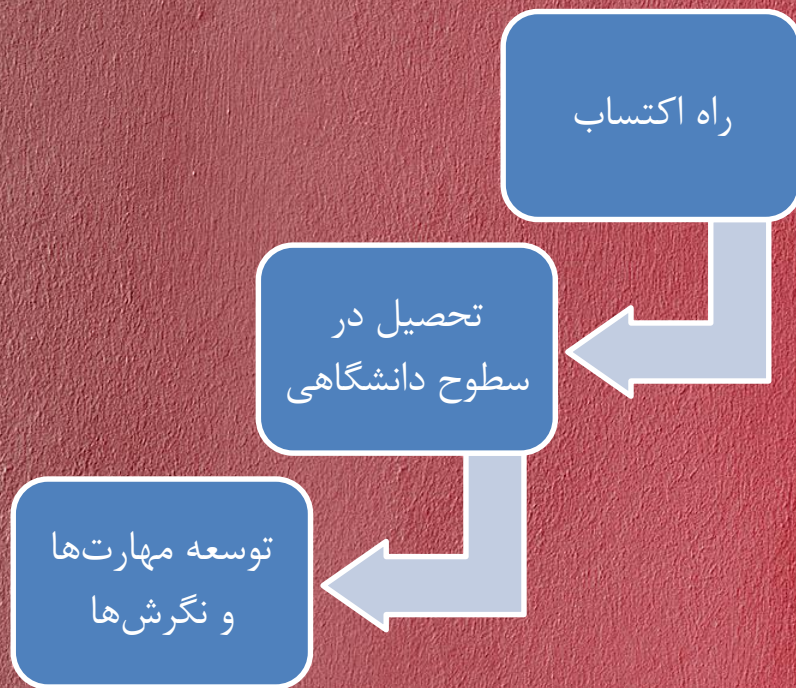
عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای

دانش:

- دانش شامل آگاهی، اطلاعات، درک حقایق، قوانین، اصول، رهنمودها، مفاهیم، تئوری‌ها یا فرآیندهای مورد نیاز برای اجرای موفقیت‌آمیز یک وظیفه است.

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای

نگرش و ارزش‌ها:

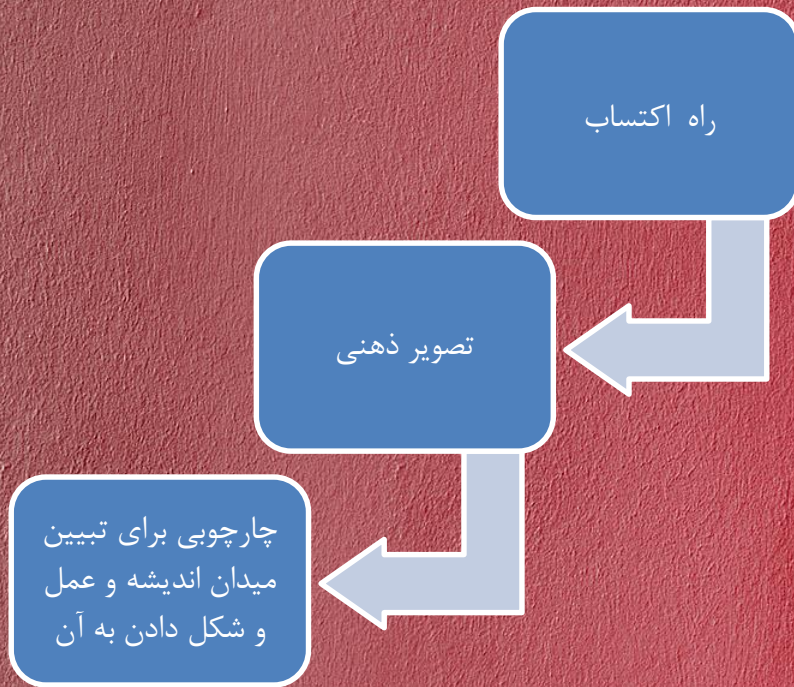
معلمان تصمیمات خود را در چارچوبی از مجموعه ارزش‌ها اتخاذ می‌کنند. این ارزش‌ها و نگرش‌ها از مهم‌ترین وجوه تمایز معلمان از یکدیگر است.

نگرش عبارت از تصویر ذهنی انسان از دنیا و پیرامون آن

مثال: محترم شمردن آموزش و پرورش، نحوه پای‌بندی به اخلاق حرفه‌ای و ...

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای

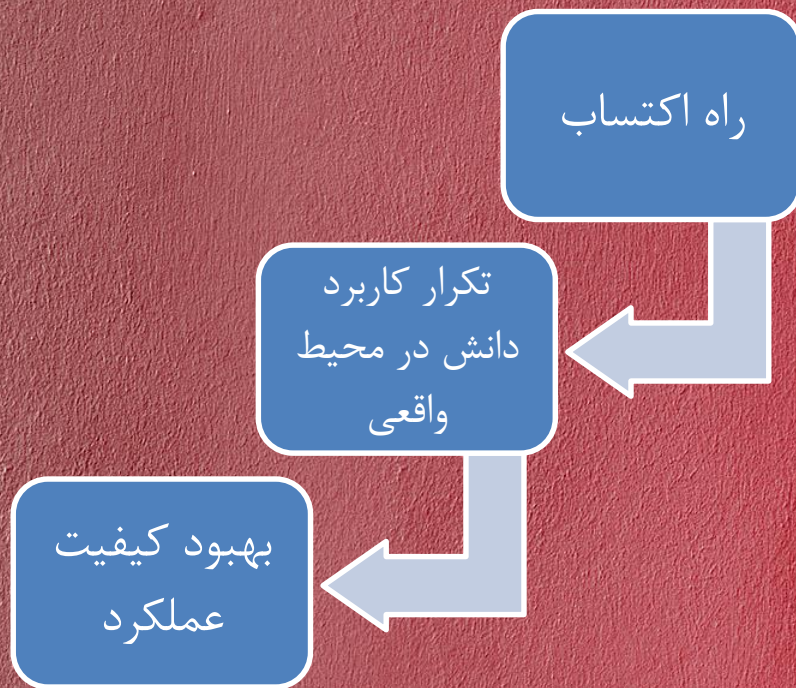
مهارت:

مهارت عبارت از توانایی پیاده‌سازی علم در عمل است.

مثال: هیچ معلمی بدون به‌کارگیری و تجربه کردن کار تیمی در عمل نمی‌تواند مهارت کار تیمی را با مطالعه کسب کند.

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای

توانایی:

خصلتی باثبات و وسیع را مصور می‌سازد که شخص را برای دستیابی به نهایت عملکرد در مشاغل فیزیکی و فکری مقید می‌سازد.

مثال: توانایی تفکر ذاتی‌تر از دیگر توانایی‌ها است و می‌تواند برای بسیاری از افراد جهت توسعه کاملاً چالشی باشد.

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای

توانایی و مهارت مشابه هم بوده و تفاوت آن‌ها در این است که مهارت ظرفیتی خاص برای انجام فیزیکی کارها است اما توانایی، ظرفیت انجام کارهای فکری را مشخص می‌سازد.

توانایی قابلیت شناختی و فیزیکی اثبات شده برای موفقیت در یک وظیفه با طیف گسترده‌ای از نتایج محتمل است.

عناصر شایستگی های حرفه ای

ویژگی های توانایی:

- اغلب وقت گیر
- سخت برای توسعه
- معمولاً یک عنصر قوی از ظرفیت ذاتی دارند.

عناصر شایستگی های حرفه ای

ویژگی های شخصیتی:

شامل تمایلات، خلق و خو و ویژگی های شخصیتی مثل خودآگاهی و اعتماد به نفس است.

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای (دیدگاه دوم)

الف) صلاحیت‌های شناختی:

مجموعه آگاهی‌ها و مهارت‌های ذهنی است که معلم را در شناخت و تحلیل مسائل و موضوعات مرتبط با تعلیم و تربیت توانا می‌سازد.

مثال: «شناخت علایق و توانایی‌های ذهنی یادگیرنده»

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای (دیدگاه دوم)

ب) صلاحیت‌های عاطفی:

مجموعه گرایش‌ها و علایق معلم نسبت به مسائل و موضوعات مرتبط با تعلیم و تربیت است.

مثال: «گرایش و علاقه به تکریم دانش‌آموز»

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای (دیدگاه دوم)

ج) صلاحیت‌های مهارتی:
به مهارت‌ها و توانایی‌های علمی معلم در فرآیند یادگیری مرتبط می‌شود.

مثال: مهارت معلم در تهیه درس

مجموعه صلاحیت‌های سه‌گانه ← تأثیرگذاری بر دانش‌آموز

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای (دیدگاه سوم)

• زمینه:

شامل سازمان، فرهنگ یا مکانی است که یادگیری جدید در آن صورت می‌گیرد.

پاسخ‌گویی به سؤالات:

چه موقع؟

کجا؟

چرا؟

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای (دیدگاه سوم)

• محتوا:

مهارت‌ها و دانشی است که معلمان برای انجام وظایف آموزشی خود به آن نیاز دارند و باید آن را با مشارکت در فعالیتهای توسعه حرفه‌ای کسب کنند.

چיستی؟

- مبتنی بر بخش‌های تحقیقاتی و فرآیندهای آموزشی
- دیدگاه‌های مرتبط با اهمیت، حیطة، اعتبار و مسائل تجربی در زمینه کاربرد دانش جدید برای معلمان در کلاس درس
- بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات

عناصر شایستگی‌های حرفه‌ای (دیدگاه سوم)

- فرآیند:
- شیوه کسب دانش و مهارت‌های جدید را نشان می‌دهد.
- چگونگی توسعه حرفه‌ای؟
- روشهای فعال طراحی، سازماندهی، اجرا و پیگیری بیانگر روشهایی هستند که یادگیری جدید اتفاق می‌افتد.

منشأ شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان

یک برنامه آموزشی
قابلیت‌مدار

رویکرد مبتنی بر
شایستگی

دیدگاه
رفتارگرایانه

الگوهای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان

(حجازی و همکاران، ۱۳۸۸)

رویکرد بدیل یا
جایگزین

رویکرد سنتی

الگوهای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان

رویکرد سنتی

رویکرد بدیل

جدول ۱. مدل‌های رویکرد سنتی توسعه حرفه‌ای معلمان در دنیا

مدل‌های رویکرد سنتی	ویژگی‌ها	نمونه اجرا
۱-۱- نظارت بالینی	استفاده از روش مشاهده قبل از کنفرانس، مشاهده اجرای کلاسی، تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع‌آوری شده در طول مشاهده و مشاهده پس از کنفرانس	مدرسه تابستانی هاروارد نیوتن
۲-۱- ارزشیابی در کلاس درس	مشاهده کلاس درس توسط مدیران، یادداشت برداری یا تهیه فهرستی از معیارهایی را که معلم باید انجام دهد و مقایسه با فعالیت‌های معلم و ترک کلاس درس بدون دادن هیچ بازخوردی به معلم	آموزش میدانی معلمان در پاکستان بر اساس توسعه حرفه- ای مبتنی بر سایت بوده همراه با ارزشیابی در کلاس درس

جدول ۲. مدل‌های رویکرد بدیل توسعه حرفه‌ای معلمان در دنیا

مدل‌های رویکرد بدیل	ویژگی‌ها	نمونه اجرا
۱-۲- توسعه خودگردان	شناسایی هدف مهمی به‌طور فردی یا در گروه‌های کوچک معلمان و تعیین فعالیت‌ها، منابع مورد نیاز و روش‌هایی برای رسیدن به آن هدف و شیوه ارزشیابی پیشرفت کار و مراحل انجام کار	برنامه آموزش ضمن خدمت ژاپن در ۱۹۸۱
۲-۲- توسعه مشارکتی یا همکارانه	ارائه طرح‌های خاص گروه‌های کوچک معلمان	پروژه ضمن خدمت معلمان در دهه ۱۹۸۰ در اسپانیا

الگوهای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان

۳،۲- توسعه تغییر محور کارکنان	پاسخگوی یک نیاز واقعی که در تجارب روزانه معلمان جای دارد و رایج در میدان عمل است، می‌باشد.	تمامی مثال‌های دیگر بخش‌ها را شامل می‌شود.
۴،۲- افزایش مشارکت معلمان در نقش‌های جدید	افزایش تشریک‌مساعی و تأثیر معلمان در فعالیت‌هایی همچون مدیریت، سازماندهی، حمایت و نظارت	کنلی، ۱۹۹۱
۵،۲- مدل توسعه مهارتی	کشف نظریات، به نمایش گذاشتن مهارت‌ها، تمرین، بازخورد میباشده توسط همتایان، مربیگری	مدل جویس و شاورز در ۱۹۸۸
۶،۲- مدل‌های همراه با تفکر و تعمق	توجه معلمان به کارهای عادی روزمره، وقایع یک روز عادی و تفکر و تعمق آن بر روی مفهوم و اثربخشی کارشان	مطالعه تیشر در ۱۹۹۰ در استرالیا
۷،۲- مدل‌های مبتنی بر پروژه	افزایش ظرفیت معلمان برای کارکردن به‌صورت مستقل و گروهی، ایجاد توان مشارکت مثبت معلمان در زمینه فعالیت‌های آموزشی و تخصصی مدارس	مشارکت معلمان راهنمایی در ضمن خدمت هلند در ۱۹۹۰
۸،۲- مدل فرصت‌های توسعه حرفه‌ای	همراه با یک معلم و یک فرد ذی‌نفع به‌منظور تمرکز روی کار جدید یا تمرکز روی تمرینی که معلم به‌صورت منظم انجام می‌دهد	اراوت، ۱۹۹۵
۹،۲- مدل مدارس توسعه حرفه‌ای	برنامه‌ریزی تجارب توسعه حرفه‌ای برای معلمان به‌صورت قبل و ضمن خدمت	مراکز تربیت معلم امریکا در نیمه اول قرن بیستم

رویکرد بدیل

الگوهای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان

نمونه اجرا	ویژگی‌ها	مدل‌های رویکرد بدیل
زاین (۱۹۹۵)	برگزاری کنفرانس‌ها، انتشار مجلات، اجرای کارگاه آموزشی تابستانی	۱۰،۲- مدل شبکه‌های معلمان
پروژه سخنرانی‌ها و تریبون‌های رادیویی برای کمک به معلمان در دانشگاه مینداناو فیلیپین	آموزش به روش سخنرانی و رادیویی آموزش فعال	۱۱،۲- استفاده از رادیو برای توسعه حرفه‌ای معلمان
فناوری‌های جدید نظیر کنفرانس‌های رایانه‌ای، تجارب رایانه‌ای خصوصی، گروه‌های مطالعه معلمان و ...	تدریس توسط فردی در یک جای دور از نظر مکانی یا زمانی برای یادگیرنده	۱۲،۲- اشکال دیگر آموزش از راه دور
مراکز تربیت معلم دانشگاهی کلمبیا با وزارت آموزش و پرورش و مدارس محلی آن	برنامه‌های آموزشی ضمن خدمت و توسعه حرفه‌ای برای معلمان از طریق مشارکت بین مؤسسات مختلف	۱۳،۲- مشارکت بین مؤسسه‌ای
اوهائلون، ۱۹۹۶	خودارزایی، آگاهی انتقادی و سهم دانش موجود از اجتماع یادگیری را شامل می‌شود	۱۴،۲- اقدام پژوهی به‌عنوان شکلی از توسعه حرفه‌ای
پروژه ویدین در سال ۱۹۹۲	اصول جهت‌گیری مفهومی عمومی و حمایت‌ها، جوی را مهیا می‌کنند که آزمون و تجربه جایز شمرده می‌شود	۱۵،۲- مدل طراحی مدارس پیشرفته

رویکرد بدیل

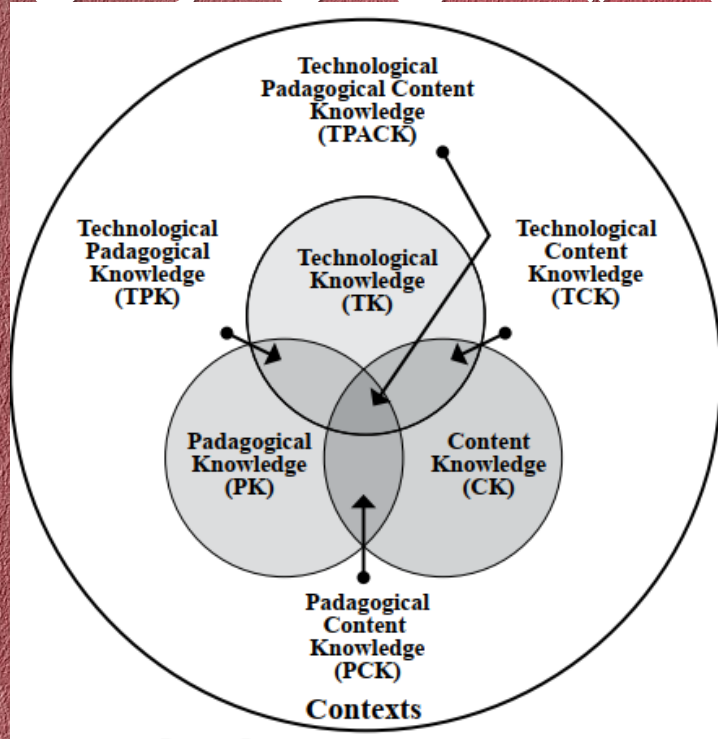
الگوهای شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان

الگوهای شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان

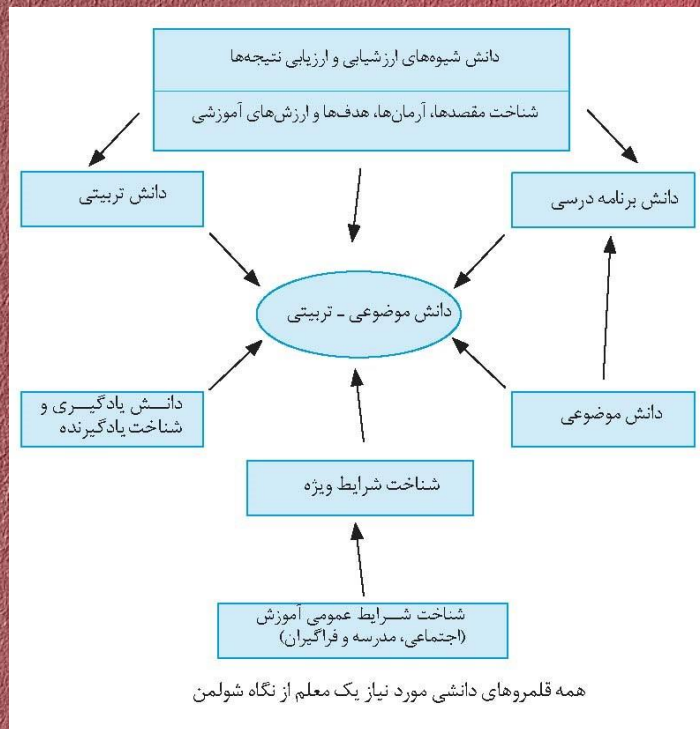

الگوهای شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان

نحوه ارتباط حوزه‌های دانشی معلمی (ماتیو کهلر و میشرای، ۲۰۱۳، ص ۱۶)

الگوهای شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان

الگوهای شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان

دانش پداگوژیک یا تربیتی:

این دانش، دربارهٔ ماهیت تعلیم و تربیت، یادگیرنده و اصول و راهبردهای کلی انتقال محتوا بحث می‌کند.

این دانش با ارائه مباحثی از موضوعاتی مانند فلسفه، تاریخ آموزش و پرورش، روانشناسی رشد، و روانشناسی پرورشی، جامعه‌شناسی عمومی و جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، تعلیم و تربیت اسلامی، نظریه‌های یادگیری و روش‌ها و فنون تدریس، راهنمایی و مشاوره و مدیریت آموزشی شکل می‌گیرد.

الگوهای شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان

دانش دانش آموز یا دانش درباره دانش آموز

دانشی است که معلمان، یا به تجربه و یا از طریق مطالعه روان‌شناختی، از دانش‌آموزان دوره‌ای که در آن تدریس می‌کنند به دست می‌آورند.

الگوهای شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان

دانش موضوعی یا محتوایی

دانشی است که باید توسط معلمان تدریس شود و دانش‌آموزان آن را فراگیرند.

الگوهای شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان

دانش موضوعی - تربیتی

- آمیزه‌ای از دانش موضوعی و دانش تربیتی
- معلم را در تدریس محتوا به درک روشنی از چگونگی سازماندهی و سازگارسازی مفاهیم برای طیف گسترده‌ای از فراگیران، می‌رساند.
- دانشی است که توانایی تبدیل دانش موضوعی به تدریسی مناسب برای فراگیران را ممکن می‌کند.

- نکته: دانش موضوعی - تربیتی: فوت کوزه‌گری

الگوهای شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان

دانش موضوعی - تربیتی

- دانشی پویا، یکتا و ویژه هر معلم است که او را به فردی تبدیل می‌کند که بایستی بتواند مفاهیم علمی را به تجربیات یادگیری معناداری برای فراگیرانش ترجمه کند.
- ترکیبی از موضوع‌های تخصصی و دانش یادگیرندگان و ویژگی‌های آنهاست.

الگوهای شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان

دانش موضوعی - تربیتی

- معلم به تنهایی آن را با سایر دانش‌ها درهم می‌تند و بر مبنای آن چه بافته است، درباره چگونگی پیمودن فرآیند یاددهی - یادگیری تصمیم‌گیری می‌کند.

راهبردهای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای

توسعه دانش موضوعی - تربیتی از طریق:

□ طراحی، تدریس، اندیشیدن به آن و بازتدریس یک موضوع خاص

□ بیش‌تر در گرو تعامل معلمان با یکدیگر و تلاش آنان برای به اشتراک گذاشتن و انتقال تجربه

راهبردهای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای

مدل‌ها و روش‌ها:

- برنامه‌های تحصیلات تکمیلی
- کنفرانس‌های حرفه‌ای
- دوره‌های آموزشی آنلاین
- تشکیل گروه‌های توسعه حرفه‌ای در مدرسه و منطقه

راهبردهای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای

- ۱- پرورش عمل فکورانه (تأملی)
- ۲- اتکا به همکاران و مشارکت با آنها
- ۳- استفاده از مربی‌گری (Coaching and Mentoring) برای رشد
- ۴- استفاده از منابع فناوری برای ساخت دانش

راهبردهای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای

۱- پرورش عمل فکورانه (تأملی)

- ابزارها و مهارت‌هایی را به مربیان می‌دهد تا با نیازهای دانش‌آموزان، مدرن بمانند و به آنها اجازه می‌دهد تا برای تغییر روندهای آموزشی از قبل برنامه‌ریزی کنند.

راهبردهای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای

۱- پرورش عمل فکورانه (تأملی)

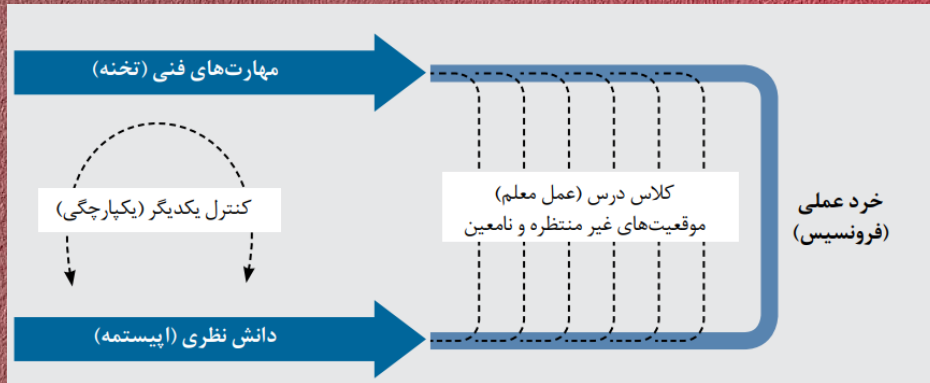
تأمل در مورد شیوه‌های مربی قرن ۲۱ شامل:

- بهترین شیوه‌های برنامه‌درسی و آموزشی
- راهبردهای افزایش عملکرد دانشجویان و اعضای هیأت علمی (کسب دانش و کاربرد آن‌ها)

راهبردهای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای

۱- پرورش عمل فکورانه (تأملی)

خرد عملی (فرونسیس) و یا رفتار کردن به شکلی فکورانه بر اثر یکپارچگی و ادغام مهارت‌های فنی و نظری، همراه با تجربه‌های مکرر و واکاوی این تجربه‌ها و تأمل دربارهٔ آنها حاصل می‌شود (اسمیت و یولویک، ۲۰۱۰)

راهبردهای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای

۲- اتکا به همکاران و مشارکت با آنها

توسعه حرفه‌ای موفق در قرن ۲۱ در آموزش و پرورش شامل:

- مشارکت: گسترش دانش و افزایش انتظارات برای نتایج یادگیری است.

راهبردهای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای

• اشکال مشارکت:

□ کنفرانس‌های حرفه‌ای

• یادگیری بهترین شیوه‌ها از یکدیگر

• به اشتراک گذاری دانش، مهارت و تجارب مربوط به حوزه
تحصیلی خود

• ایجاد حس اجتماع در همکاران

• امکان ایجاد ارتباط با سایر رهبران آموزشی

راهبردهای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای

۳- استفاده از مربی‌گری (Coaching and Mentoring) برای

رشد

- جهت توسعه حرفه‌ای کارکنان، مربیان آموزشی منبعی برای برنامه درسی، راهنمایی و توجه به فرهنگ و فضای مدرسه ارائه می‌دهند.
- فردی یا گروهی (PLCs) ([Professional Learning Communities](#) and Cohorts)

راهنماهای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای

PLC: گروه‌هایی از معلمان با مهارت‌های مختلف که در مورد رشد بر اساس نتایج دانش‌آموزان اتفاق نظر دارند.

- ❑ به اشتراک‌گذاری دانش
- ❑ ارائه راهنما برای بهبود اهداف و تسهیل توسعه حرفه‌ای
- ❑ تجزیه و تحلیل داده‌ها در خصوص دانش‌آموزان اولویت‌دار
- ❑ ارائه منابع فناوری برای رشد

نکته: با به اشتراک گذاشتن دانش، مربیان می‌توانند بهترین شیوه‌های خود را به کلاس و مدرسه بازگردانند.

راهنمادهای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای

۴- استفاده از منابع فناوری برای ساخت دانش

- با توجه به تغییر پویایی ارائه آموزش، درک منابع فناوری برای مربیان مهم است.
- منابعی مانند: Grammarly ، Schoology ، Kahoot و Flipgrid تنها چند منبع هستند که به معلمان در ارائه محتوا کمک می‌کنند و بر مشارکت با معلمان و دانش‌آموزان تأکید می‌کنند.

راهبردهای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای

- نمایش فایل راهکارهای توسعه حرفه‌ای (صص ۸-۶)

ویژگی‌های معلم شایسته

برای قرن بیست و یکم از معلمان به‌عنوان «کارشناسان یادگیری اثربخش» یاد شده است.

چنین معلمی با برخورداری از ظرفیت تفکر عمیق و انتقادی:

- اندیشیدن در مورد اهداف و ارزش‌های آموزشی و برنامه‌های درسی
- مشتاق ایجاد انگیزه و تشویق در تک‌تک دانش‌آموزان
- سنجش وسیع پیشرفت و نیازهای یادگیری هر یک از دانش‌آموزان حتی به بهای صرف وقت خارج از برنامه‌ی رسمی مدرسه

براساس این دیدگاه، سرمايه‌گذاري در آموزش به معنای سرمايه‌گذاري در توسعه مداوم حرفه معلمی تعریف شده است.

ویژگی های معلم شایسته

- در جهان امروز، معلم شایسته معلمی است که بداند:
- چرا؟
- به چه کسی؟
- چه مطالبی؟
- چگونه؟
- کجا؟
- با چه ابزارها و روشها؟
- چگونه ارزشیابی می کند؟

ویژگی های معلم شایسته

معلم شایسته معلمی است که راه و رسم:

- چگونه آموختن
- چگونه اندیشیدن
- چگونه زیستن را به دانش آموزان می آموزد
- و به خودسازی و دانش افزایی خود نیز توجه دارد (ملکی)

انتظارات

• انتظارات از مسئولین در سطوح ستادی و صف

- ایجاد امکانات مورد نیاز
- تعریف بسته‌های تشویقی و حمایتی
- ایجاد بستر مناسب جهت توسعه و پژوهش
- بسیج منابع لازم
- ایجاد فرصت‌ها برای توسعه مداوم حرفه‌ای

انتظارات

• انتظارات از گروه‌های آموزشی

- شناسایی نیازها و برنامه‌ریزی برای برطرف کردن آنها
- همکاری با گروه توسعه و مشارکت در اجرای برنامه‌ها:
 - تشکیل گروه تحقیق و ترجمه
 - تشکیل گروه مستندسازی
 - تولید یک پایگاه داده‌ای تخصصی

انتظارات

• انتظارات از معلمان

- شناسایی نیازها و برنامه‌ریزی برای برطرف کردن آنها
- اطلاع‌رسانی نیازها به گروه‌های آموزشی مربوطه
- تلاش برای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای و تخصصی
- همکاری با گروه‌های آموزشی تخصصی و مشارکت در اجرای برنامه‌ها
- همکاری با گروه توسعه و مشارکت در اجرای برنامه‌ها
- اشاعه فرهنگ خودمدیریتی، خودراهبری و خودیادگیری و ...

منابع

- احمدی، غلامعلی، امینی زرین، علیرضا، مهدیزاد تهرانی، آیدین. (۱۳۹۵). بازنگری انواع دانش معلمی (دیدگاه لی شولمن) از منظر نظریهٔ خبرگی (دیدگاه الیوت آیزنر) و ارتباط آن با فناوری آموزشی نمونه ای از یک پژوهش توصیفی - تحلیلی. نوآوری های آموزشی، ۱۵(۴)، ۷-۲۸.
- ارشدی، نعمت‌اله (۱۳۹۷). دانش موضوعی - تربیتی: ضرورت گسترش نگرشی نو به تربیت معلم. رشد آموزش شیمی، ۳۲ (۱).
- خروشی، پ. (۱۳۹۴). راهکارهای توسعه حرفه ای معلمان در کشورهای توسعه یافته با تأکید بر ضرورت توجه به آن در دانشگاه فرهنگیان. راهبردهای نوین تربیت معلمان، ۱۱ (۱)، ۵۳-۶۶.
- رضایی منیره (۱۳۹۸) شایستگیهای حرفه‌ای معلمان: گذشته، حال، آینده. فصلنامه علمی - پژوهشی تعلیم و تربیت، ۳۵ (۲) ۱۵۰-۱۲۹.
- محسن دیبایی صابر، عفت عباسی، کوروش فتحی و اچارگاه، سعید صفایی موحد، (۱۳۹۵). تبیین مولفه های شایستگی حرفه ای معلمان و تحلیل جایگاه آن در اسناد بالادستی آموزش و پرورش ایران، دوفصلنامه پژوهش های آموزش و یادگیری، ۱۳(۲)، ۱۰۹-۱۲۳.
- ملکی، صغری (۱۳۹۸). توسعه حرفه‌ای معلمان. رشد مدرسه فردا، ۱۴ (۸).

منابع

- Koehler, M. J., & Mishra, P. (2013). What Is Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK)? *Journal of Education*, 93(201) 13–19 .
- <https://en.unesco.org/themes/ict-education/competency-framework-teachers>
- [A Standard Model for Measuring Professional Competencies of Teachers in the Islamic Republic of Iran](#)
- [S. Askari Matin, G.R. Kiyaani, Ph.D.](#)
- <https://online.queens.edu/resources/article/professional-development-for-educators/>
- <https://www.graduateprogram.org> › *Educators Blog*

با تشکر از
همه چیزها

